

Спілка економістів України
Національний університет водного
господарства та природокористування
Інститут Європейської інтеграції

ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПРИРОДНО-
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ:
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Збірник наукових праць

*Випуск XIX
№ 2*

Київ, СЕУ / Рівне, НУВГП
2013

УДК 332.1:336:330.322
ББК 65.9.49:65.9.26
П78

*Рекомендовано до друку вченю радою Національного
університету водного господарства та природокористування.
(Протокол 5 від 31 травня 2013 року)*

Видання засновано у 1995 році. Затверджено постановою президії ВАК України від 11 жовтня 2000 року № 1-03/8, внесено до переліку №6 фахових видань. Пролонговано постановою президії ВАК України від 18 січня 2007 року №1 – 05/1 (перелік №19) наукових фахових видань України, також 1 липня 2010 року №1-05/5 (перелік, п. 138)

Редакційна колегія:

Павлов В.І., д.е.н., проф., (головний редактор); Лазаришина І.Д., д.е.н., проф., (заступник гол. ред.); Меліхова Т.Л., к.геогр.н., доцент, (відповід. секретар); Гринчуцький В.І., д.е.н., проф.; Галиця І.О., д.е.н., проф.; Гуменюк В.Я., д.е.н., проф.; Євдокименко В.К., д.е.н., проф.; Кравців В.С., д.е.н., проф.; Левицька С.О., д.е.н., проф.; Павліха Н.В., д.е.н., проф.; Римар М.В., д.е.н., проф.; Стельмащук А.М., д.е.н., проф.; Хвесик М.А., д.е.н., проф.; Шурик М.В., д.е.н., проф.

Рецензенти:

Губанова О.Р. – доктор економічних наук, професор;
Ступень М.Г. – доктор економічних наук, професор;
Ячменєва В.М. – доктор економічних наук, професор.

Збірник наукових праць висвітлює результати досліджень проблем фінансової політики та інвестиційного сприяння процесам сталого просторового розвитку регіону. Розглядаються теоретичні, методологічні і практичні аспекти трансформації економіки та соціальної інфраструктури, екологізації та раціонального природокористування.

Загальнодержавне видання. Свідоцтво державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України № 10457 серія КВ від 27.09.2005 р.

УДК 332.1:336:330.322
ББК 65.9.49:65.9.26

© Спілка економістів України, 2013
© Національний університет водного
господарства та природокористування, 2013
© Інститут Європейської інтеграції, 2013

ЗМІСТ

Розділ 1. Інтеграція та інноваційна трансформація.....	6
Koniakhina T. V.	
Economic problems of environmental management in Ukraine.....	6
Булишева Д. В., Криницька О. О.	
Економіко-екологічні основи ефективного розвитку приміських територій на засадах ринкового підходу.....	12
Загвойська Л. Д., Шпек М. В.	
Превентивні бізнес-стратегії: досвід для України....	21
Оскольський В.В., Панаюк О.І.	
 Особливості організації торгівлі цінними паперами на фондовому ринку.....	30
Сіпайлло А. Г.	
Екологічні інновації як засіб забезпечення економічної безпеки підприємства.....	41
Розділ 2. Менеджмент, маркетинг та логістика.....	50
Акімова Л. М.	
Аналіз діяльності ломбардних установ в Україні....	50
Белоусова К. О.	
Ресурсний потенціал розвитку підприємства: зміст та основні ознаки.....	58
Лугова М. С.	
Напрями вдосконалення державної інвестиційної політики в контексті сталого розвитку.....	66
Нетепчук В. В.	
Процесний підхід в управлінні підприємством.....	74
Павлов К. В.	
Тенденції розвитку інвестиційно-житлових відносин.....	85
Палига Є. М.	
Економічна ефективність інвестиційної діяльності корпорацій видавничо-поліграфічної галузі	93
Сазонець О. М.	
Організація електронної торгівлі на сучасному етапі розвитку.....	100

Чуприна А. І., Остапчук А. В. <i>Оцінка економічної безпеки та можливості її застосування для депресивного регіону</i>	110	Першко Л. О., Акімова А. О. <i>Зарубіжний досвід недержавних пенсійних фондів в аспекті формування і використання фінансових ресурсів</i>	203
Чорна Н. П. <i>Передумови та фактори інноваційного розвитку сфери виробництва продуктів харчування</i>	119	Тимошенко Д.В., Устенко А.О. <i>Шляхи гармонізації людських стосунків у контексті тімбліндінгу</i>	210
Юшкевич О. О. <i>Формування системи економіко-екологічних індикаторів розвитку сільськогосподарських підприємств</i>	126	Розділ 4. Природокористування та ресурсозбереження	218
Розділ 3. Соціальна інфраструктура та екологізація... Веклич О. О. <i>Чинні інструменти стимулювання екологічної modернізації національного господарства</i>	134	Біньковська О. В., Тютюнник Г. О. <i>Еколого-економічні аспекти оцінки впливу техногенного забруднення ґрунтів в Україні</i>	218
Воронкова А. Е., Хомош Ю. С., Кокура К. В. <i>Чинники впливу на формування екологічної культури підприємства</i>	144	Клименко О. М., Мамай О. М. <i>Екологічна безпека регіону: підходи до формування методики оцінювання на рівні області</i>	226
Галушкіна Т. П., Дем'яненко С. Г. <i>Механізми інституційного забезпечення формування вуглецевого ринку в контексті екологізації економіки України</i>	150	Мандигра М. С., Куцан О. Т., Шевцова Г. М., Романко М. Є., Оробченко О. Л., Герілович І. О. <i>Вивчення впливу генно-модифікованої сої лінії MON 89788 на організм лабораторних тварин</i>	233
Ковшун Н. Е., Лесь А. В. <i>Особливості формування екологічних проектів</i>	160	Павлов В. І., Гримак О. Л., Яковюк В. А. <i>Економіко-екологічна оцінка процесів водокористування в регіоні</i>	241
Костюкевич Р. М., Кузнецова Т. О. <i>Якість сільськогосподарської продукції: теоретико-практичні аспекти</i>	167	Павлова І. І., Федина К. М. <i>Моніторинг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в регіоні</i>	251
Коцан Л.М., Пивоварчук Л.В. <i>Динаміка зростання грошових доходів населення регіону</i>	172	Повная О.С. <i>Інноваційні методи державного управління сферою утилізації твердих побутових відходів у промисловому регіоні</i>	261
Олейник В. В. <i>Управління екосистемами регіону</i>	179	Сорока М. П., Мельничук В. Г., Мандигра М. С., Лисиця А. В. <i>Перспективи використання цеоліт-смектитових туфів Волино-Поділля в екологічно чистому виробництві</i>	268
Павлов В. І., Мазурик С. М., Хомюк Н. А. <i>Екологічна оцінка земель сільськогосподарського призначення регіону</i>	187		
Павлов В. І., Пивоварчук Л. В. <i>Особливості забезпечення соціальної відповідальності держави, бізнесу та громадських організацій</i>	194		

підприємство/ Рада конкурентоспроможності України; За ред. Полунеєва Ю. В.-К. : ЛАТ&К, 2006. – с. 14-35.

9. Єлагін В. П. **Формування соціальної соціальної держави в умовах демократичного транзиту** / В. П. Єлагін // Актуальні проблеми державного управління: Зб. Наук.пр. – Х. : Вид-во Хар ПІ НАДУ, 2012. - № 1 (35). – с. 207-215.

10. Жук В. **Напрями підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні** / В. Жук; Нац. ін-т стратег. досліджен. – 2007. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/November/13.htm>

11. Горбатюк С. Є. **Роль влад, недержавних організацій і бізнесу в колі суб'єктів соціальної роботи в Україні** / Горбатюк С. Є. // (Державне регулювання соціального підприємництва та соціально відповідального бізнесу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2010 р./ за заг. ред. д. е.н., проф. О. Ю. Амосова. – Х. 2010. – 216 с.

12. С. В. Мельник, к.е.н., В. Д. Матросов, М.К.Гаврицька. **Концепція формування в Україні системи соціальної відповідальності бізнесу** [Текст]: (Проект) / С. В. Мельник, В. Д. Матросов, М. К. Гаврицька / Міністерство праці та соціальної політики, Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин. – Луганськ, 2008.

13. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.confeu.org/assets/files/propositions/CSR_Concept_Draft_en_dated_01.02.11.doc

14. Руководство по соціальній ответственности. Международный стандарт. ISOMB/WCSR №113, 2007, ISO/WD 2600.

15. Ворона О. В. **Соціальна відповідальність як сучасна концепція бізнесу** / О. В. Ворона // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 410–417.

16. Шаповал В. М. **Мотиви та вигоди соціально відповідальної діяльності: досвід розвинутих країн** / В. М. Шаповал // Вісник Академії митної служби України : Дніпропетровськ, 2008, N № 2. – С. 24-32.

Рецензент: д.е.н., професор Павлов В.І.

УДК 336.1

Л. О. ПЕРШКО
А. О. АКІМОВА

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

У статті досліджено зарубіжний досвід недержавних пенсійних фондів та визначено позитивні чинники розвитку пенсійного ринку.

In this article investigates the international experience of pension funds and defined the positive factors of the pension market.

Ключові слова: пенсійний фонд, недержавний пенсійний фонд, активи, ризик, фондовий ринок.

Постановка проблеми. Реформування пенсійного забезпечення обумовлене низкою об'єктивних чинників, головними з яких є дисбаланс демографічної структури населення та малий розмір пенсійних виплат для більшості пенсіонерів на тлі стрімко зростаючого дефіциту Пенсійного фонду України. Єдиним шляхом подолання зазначених проблем може бути розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ). З практичних набутків розвинених країн відомо, що найбільш конкурентоспроможними, законодавчо захищеними та системно функціонуючими фінансовими посередниками, здатними мобілізувати достатні обсяги довгострокових фінансових ресурсів та трансформувати їх в інвестиційний ресурс, є саме недержавні пенсійні фонди (НПФ).

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду недержавних пенсійних фондів в аспекті формування і використання фінансових ресурсів.

Значний вклад у розвиток теорії методології та методів

функціонування сучасних пенсійних систем загалом та діяльності НПФ, зокрема, здійснено багатьма вітчизняними вченими, серед яких: Є. Григоренко, В. Ємець, Г. Залко, М. Карлін, Н. Ковальова, Ю. Конопліна, Н. Коробенко, Д. Котляр, Г. Кравчук, Л. Кривенко, Д. Леонов, Е. Лібанова, І. Новікова, М. Свердел, Р. Сіржук, Ю. Смоляр, А. Федоренко, В. Яценко. Проте незважаючи на велику кількість досліджень, проблеми недержавних пенсійних фондів є досі не вирішеними.

Виклад основного матеріалу дослідження. У тих країнах, де реформи системи пенсійного забезпечення почалися раніше, сучасний пенсійний ринок досяг значного розвитку і має суттєвий позитивний вплив на загальноекономічні процеси. Такими країнами переважно є ті, що входять до Організації по економічному співробітництву і розвитку (ОЕСР), так звані «багаті країни». Їх набутий досвід став взірцем для наслідування іншим країнам, в тому числі для України. Як наслідок, сформувалася загальносвітова тенденція до побудови трирівневих пенсійних систем. Сучасна структура пенсійного забезпечення в світі поділяється на три рівні: державне пенсійне забезпечення з обов'язковою участю; професійні пенсійні схеми для зайнятих в конкретній галузі, на підприємствах або певною професійною діяльністю; персональні професійні схеми працівників у фінансових структурах, що надають відповідні послуги. Забезпечення діяльності другого та третього рівня пенсійної системи здійснюється недержавними пенсійними фондами.

Недержавний пенсійний фонд – це фінансова установа, яка формує довгострокові фінансові ресурси за рахунок пенсійних внесків суб'єктів господарювання і домогосподарств та трансформує їх в інвестиційний капітал з метою забезпечення прийнятного рівня майбутніх пенсійних виплат і яка самостійно несе відповідальність за результати своєї діяльності.

За визначенням, що зустрічається в документації ОЕСР, пенсійний фонд – це накопичувач активів у формі незалежного законного формування, ресурси якого формуються з внесків до пенсійних планів з винятковою метою фінансування майбутніх пенсійних виплат. Члени плану/фонду мають законодавче, беніфіціарне або

контрактне право на активи пенсійного фонду. Ці фонди можуть бути у формі спеціально створеної організації зі статусом юридичної особи (наприклад, у формі трастової компанії, автономного фонду, корпорації) чи у формі незалежного фонду без статусу юридичної особи, керованого компанією з управління активами, або у формі будь-якої іншої фінансової інституції, що діє в інтересах членів плану/фонду.

Як свідчить світова практика, традиційна структура активів НПФ складається з переважаючої частки акцій та/або облігацій державних чи приватних підприємств. Пенсійні фонди є активними інституційними інвесторами на фондових ринках, що діють самостійно або опосередковано через взаємні фонди. Країни, у яких пенсійні ринки характеризуються як зрілі (Ісландія, Нідерланди, Швейцарія, Австралія, Великобританія, США, Фінляндія, Чилі, Данія, Ізраїль та Китай), вкладають переважно в акції, як найбільш прибуткові активи та інвестують до взаємних фондів. В таких країнах, як Швейцарія, Канада та Австралія, участь у взаємних фондах є найбільш поширеною формою розміщення фінансових ресурсів НПФ. Концентрація потужних активів під контролем НПФ цих країн та взаємодія пенсійних установ із фондовим ринком протягом тривалого періоду є причиною виникнення такого позитивного економічного ефекту як постійне підвищення протягом тривалого періоду курсу акцій разом з їх прибутковістю.

Проте тісний зв'язок к між НПФ та фондовим ринкам має не лише позитивні моменти. Від краху американського фондового ринку, який називають найсильнішим з часів Великої депресії, пенсійні фонди зазнали значних втрат, оскільки є найбільшими гравцями на ньому. У США 64, 6% всіх активів НПФ розміщені в акції та облігації. Починаючи з вересня 2007 року за оцінками експертів пенсійні фонди втратили біля 20% своєї вартості. Загальний розмір пенсійних активів досягає 73,7 % від сукупного ВВП країни, тому розмір збитків в пенсійних фондах, за даними бюджетного комітету Конгресу США, за останні 1,5 місяці досяг 2 трлн. доларів [4].

Розглянемо найбільш розповсюджені заходи по зниженню ризику діяльності пенсійних фондів, а саме: створення правового поля діяльності для НПФ та примусова диверсифікація активів цих структур.

Законодавчі нормативні акти в різних країнах мають різні цілі. Основною метою пруденційного регулювання у країнах з молодими пенсійними ринками є мінімізація ризиків та максимізація майбутніх пенсійних виплат в умовах недостатнього практичного досвіду діяльності пенсійних фондів. В країнах з розвинутими пенсійними ринками законодавча база є більш ліберальною та фактично спрямована на зниження ризику за допомогою його диверсифікації.

Нами було проаналізовано законодавчу базу таких країн як Естонія, Литва, Латвія, Словенія, Польща, Угорщина, Чехія [5] та виявлено спільні ознаки, за якими можна об'єднати існуючі законодавчі акти в три групи, а саме:

- закони, що регламентують порядок діяльності фондів з приводу розрахунку та виплати пенсій, порядку їх обліку;
- закони, що встановлюють обов'язкові вимоги щодо створення та регулювання діяльності фондів (мінімальний уставний фонд, перелік постачальників послуг і т. ін.);
- закони, які обумовлюють обов'язкові інвестиційні обмеження.

Диверсифікація активів пенсійних структур передбачає застосування інвестиційних обмежень, що передбачає використання певних прийомів:

- мінімізація інвестиційних ризиків шляхом примусової диверсифікації по видах активів;
- обмеження частки інвестицій на ті ринки капіталу, що тільки розвиваються, як найбільш ризикові;
- обмеження інвестицій у місцеві фондові ринки з причини відсутності можливості для належної диверсифікації активів;
- обмеження частки іноземних інвестицій з метою засточення активів НПФ у розвиток вітчизняної економіки.

З метою досягнення власних економічних цілей кожна країна вибирає той чи інший напрямок розвитку власних пенсійних ринків. В більшості країн пенсійні фонди, участь в яких є добровільною, мають більш ліберальні обмеження для власної інвестиційної діяльності.

На нашу думку, ліберальні законодавчі обмеження в розвинених країнах призвели до потужної концентрації фінансових ресурсів НПФ в інструменти фондового ринку, що

стало причиною їх значних втрат навіть за умови розумної диверсифікації.

Досліджуючи досвід діяльності НПФ країн з розвиненою пенсійною системою слід виділити три основних методи портфельного регулювання: якісні портфельні обмеження (правило розсудливої людини); кількісні портфельні обмеження та їх комбінація. Розглянемо основні відмінності підходів до інвестиційного регулювання (від найбільш жорстких методів до найліберальніших) на прикладі країн з розвиненими пенсійними ринками (табл. 1).

Таблиця 1
Досвід управління фінансовими ресурсами недержавних пенсійних фондів в різних країнах світу

Регіон	Країни	Інвестування тільки в довголінні інструменти	Встановлення лімітів по окремих інструментах	Ліміти для набору інструментів	Ліміти по емітентах	Ліміти за ризиком	Мінімальний рівень працупотковості	Ліміти закордонного інвестування
Латинська Америка	Аргентина	так	так	ні	так	так	так	так
	Бразилія	так	так	ні	так	так	так	так
	Чилі	так	так	так	так	так	так	так
	Колумбія	так	так	так	так	так	так	так
	Сальвадор	так	так	так	так	так	так	так
	Мексика	так	так	так	так	так	ні	так
	Чехія	так	так	ні	так	ні	ні	так
	Естонія	так	так	ні	так	ні	ні	так
	Угорщина	так	так	ні	так	ні	ні	так
Центральна та східна Європа	Польща	так	так	так	так	ні	так	так
	Казахстан	так	так	ні	так	ні	так	так

Країни Латинської Америки та Центральної і Східної Європи більш склонні до застосування методу кількісних обмежень. Кількісний підхід передбачає різноманітні інвестиційні обмеження, які управлянці зобов'язані дотримуватися при формуванні портфелю від імені пенсійного фонду.

Інвестиційні обмеження та пруденційні правила в різних обсягах застосовуються в усіх країнах незалежно від обраного

методу портфельного регулювання. В країнах, фінансові ринки яких знаходяться на нижчих ступенях розвитку, інвестиційні ліміти встановлені практично по всім класам активів.

Також існують обмеження на концентрацію власності (максимальна частка випуску акцій компанії, яку дозволено тримати), на придбання активів окремих емітентів, та інші обмеження, в тому числі заборона операцій, які підвищують ризики втрати активів.

Дослідження науковців [1] доводять існування певних загальних підходів до управління ресурсами пенсійних фондів. По-перше, до переліку класів фінансових активів, які можна тримати в інвестиційному портфелі НПФ, у національних законодавствах включені ті види інвестицій, що в умовах національного ринку мають «прийнятні» рівні ризиків неплатоспроможності та ліквідності. По-друге, характер обмежень на вкладення в окремі класи активів зумовлений станом розвитку національного фінансового ринку та економіки в цілому, пропозицією відповідних активів на ринку, розвитком організованого ринку цінних паперів та корпоративної культури, історичними традиціями, а також негативним досвідом інвестування в деякі класи активів. По-третє, в більшості країн значна частка інвестицій НПФ здійснюється в інструменти з фіксованою доходністю, що свідчить про консервативність підходів до інвестування. По-четверте, має місце переважання інвестицій на внутрішні ринки, що можна пояснити прагненням мінімізувати валютний ризик, а також політикою держав на спрямування пенсійних коштів на розвиток національних економік].

Проведене дослідження дозволяє визначити позитивні чинники розвитку пенсійного ринку:

- позитивна динаміка зростання сукупної частки активів недержавних пенсійних фондів по відношенню до ВВП країни, що робить ці інституції потужними інвесторами для економіки, в коштах яких зацікавлені інші суб'єкти господарювання, і з інтересами яких рахуються політичні формування;

- рівень економічного розвитку країни, що обумовлює можливість оптимізувати інвестиції у фінансові ринки та

знизити залежність від інфляції і від зміни середнього рівня оплати праці;

- розвиток фондового ринку, що обумовлює можливість забезпечити регулювання інвестиційної діяльності пенсійних фондів на принципах «розсудливої людини».

До факторів, що стримують розвиток пенсійних фондів, на нашу думку, слід віднести такі: малий розмір активів, відсутність надійних і ефективних фінансових інструментів для інвестування та законодавче обмеження їх використання. При цьому необґрунтовані кількісні обмеження стають на заваді диверсифікації активів. Наприклад, у деяких країнах вони спричинили зменшення середнього рівня прибутковості. Пенсійним фондам також дуже важливо забезпечити інвестиційні доходи відповідно до очікувань вкладників, щоб завоювати їх довіру. Водночас, індикатором довіри населення як до фонду, так і до приватної пенсійної системи загалом, на нашу думку, є рівень капіталізації пенсійних активів. Крім того, завжди існує ризик невиконання пенсійних зобов'язань перед учасниками пенсійних схем, який потрібно компенсувати більшими внесками. Чим більше внесків потрібно вносити вкладнику, тим меншим привабливим є фонд для нього.

Проведений аналіз дозволяє зробити наступні висновки. По-перше, спостерігається стійка тенденція до нарощування активів пенсійними фондами протягом останніх п'яти років по всьому світу. По-друге, темпи приросту активів НПФ нерівномірні в залежності від регіонів. По-третє, швидке нарощування фінансових ресурсів НПФ відбувається у тих країнах, які знаходяться на початковому етапі запровадження накопичувальної системи пенсійного забезпечення та мають так звані «нові ринки». Подібні тенденції розвитку спостерігаються у вітчизняних НПФ.

Бібліографія

1. Ємець В. Роль недержавних пенсійних фондів у забезпеченні економічного розвитку країни: аналіз фінансових результатів / В. Ємець // Економіст. – 2006. – № 11. – С.37-40.
2. Електронна система оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів [Електронний ресурс] / Нацкоміїфінпослуг. – Режим доступу: <http://npf.dfp.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт **Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/1057.html>.

4. Ярошенко О. В. **Життєвий цикл недержавного пенсійного фонду: методика визначення** / О. В. Ярошенко // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 3. — С. 235-242.

5. **Organization for economic co-operating and development** [Electron. resours] / OECD. — Franc. — Режим доступу : http://www.oecd.org/document/46/0,3343,en_2649_34853_36091822_

Рецензент: д.е.н., професор Павлов В.І.

УДК 371.14:334.78

Д. В. ТИМОШЕНКО
А. О. УСТЕНКО

ШЛЯХИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ СТОСУНКІВ У КОНТЕКСТІ ТІМБІЛДІНГУ

У статті запропонована алгоритм формування постійних і тимчасових команд персоналу підприємств, що дає змогу провести оцінку особливостей формування нових соціальних цінностей і мотиваційних орієнтирів економіки знань, які видозмінюють поведінку особистостей та їх соціально детермінованих груп.

The article offers the algorithm of permanent and temporary teams forming, that gives an opportunity to sum up characteristics of formation new social values and motivation marks in Knowledge-based economy, which modify individuals' behavior and their socially determined groups.

Ключові слова: економіка знань, інтелектуальна економіка, інтелектуальна праця, інтелектуальна власність, об'єкти інтелектуальної власності, інтелектуальний потенціал, інтелектуальна / мотиваційна біfurкація.

© Тимошенко Д. В. – к.е.н., доцент Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;
© Устенко А. О. – д.е.н., професор Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Пошук адекватної новому часу формули управління бізнес-механізмами сучасних організацій є відповіддю на гостру проблему світової економіки, що полягає у збереженні продуктивності соціально-економічних систем без втрати робочих місць. Такого роду формула у надзвичайній мінливості багатьох соціально-економічних процесів проголошеної сьогодні економіки знань полягає у ідентифікації ключового та забезпечувального бізнес-процесів. Перший поєднає усі підрозділи організації за принципом тандему інтелектуальної діяльності, а другий – забезпечить діяльність даного тандему шляхом організації командної взаємодії. Метою такого тандему стане усунення калейдоскопічності колективного (інтегрального) інтелекту організації, що охоплює розвиток талантів, програми кар'єрного розвитку, системи для реєстрування та оцінки нових ідей, нововведень та інновацій. Наслідком організації людської діяльності стануть результати інтелектуальної праці – патенти, ліцензії, а також інші об'єкти інтелектуальної власності.

Серед праць в яких започатковано вирішення проблеми скорочення відстані між персоналом в якості концептуальних слід передусім виділити праці іноземних вчених – М. Белбіна (M. Belbin), Д. Ваднера (J. Wadner), К. Левіна (K. Lewin), Д. Ліпман-Блюмена (J. Lipman-Blumen), А. Маслоу (A. Maslow), У. Шутца (W. Schutz), а також вітчизняних вчених – В. Бочелюка, О. Власової, Н. Володарської, Л. Карамушки, В. Моисеєва, В. Петренка. Більшість з них присвячені демократичним механізмам управління креативними командами і розмиттю формальних кордонів між «верхами» та «низами» задля перехресного опилення інформацією, адже ті українські організації, які досягли значного успіху в оптимізації бізнес-процесів сьогодні вважаються успішними завдяки саме колективному керівництву, яке влучно оцінило необхідність міжособистісних відносин на всіх рівнях, в т.ч. мотиваційному.

Проблема діагностики здібностей індивідів до спільної інтелектуальної роботи торкається не тільки на так званих «інтелектуалів», «управлінців», «білих комірців», «творчої технічної / технологічної інтелігенції», а й на «простого люду». При фаховому управління даними цільовими аудиторіями в

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО
ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПРИРОДНО-
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ:
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА ІНВЕСТИЦІЇ**

Збірник наукових праць
Випуск XIX
№ 2

Укладач **Павлов В.І.**

Комп'ютерний набір, верстка і дизайн **Тарасюк В.Д.**

Підписано до друку 31.05.2013 р. Формат 60×84 1/16.

Папір друкарський № 1. Гарнітура Bookman.

Друк різографічний.

Ум.-друк. арк. 16,6. Обл.-вид. арк. 17,4.

Тираж 100 прим. Зам. № 3505.

*Видавець і виготовлювач
Редакційно-видавничий відділ
Національного університету
водного господарства та природокористування
33028, Рівне, вул. Соборна, 11.*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців, виготовників і
розповсюджувачів видавничої продукції
РВ № 31 від 26.04.2005 р.*